

B é t s .

Aug. 30-dikán, együve érkezett a' F. Ts. 's Kir. Ház a' *Liebeni* Kastélyba, melly *Prága* Városához nem messze fekszik, 's ugyan tsak a' Városhoz is tartozik. A' Fő Hertzegek és Hertzegnék tsak hamar oda hagyták *Lieben*, 's bé mentek a' *Prágai* Kir. Palotába. — Délutánni 4 órákor tiszteletére ment ő Ts. 's Kir. Felsőségének *Liebenbe* a' Fő *Burggráf* (Kormányozó) *Gr. Rottenhahn*, az *Ország* Fő Tisztviselőivel, a' *Morvai* *) Deputátusokkal, 's a' Kormányfők' Tanácsossáival együtt; kik hogy bé botsáttattak ő Felsőge eleibe: közöntő Beszédet tartott a' Fő *Burggráf* német nyelven, mellyre ő Felsőge atyai módon válaszolt. Ugyan az nap a' *Prágai* Polgármestert, 's a' Tanács' több Deputátusait is bé mutatta ő Felsőségének a' Fő Kántzellárius *Gr. Kollóvráth*.

Aug. 31-dikén *Liebenben* ebédeltek ő Ts. 's Kir. Felsőgek; ebéd után úti hintajokra ültek, 's a' nyomorék Katonák' Házához mentek, melly *Prágán* kívül vagyon, holott is az *Udvari* Fő Tisztviselőknek, Ministereknek, és Rendeknek jelenlétekben ki szálván hintajokból, bé tértek a' izámokra készítettett nagy Szalába. Altal ellenben tisztelkedtek, a' három rendbéli Testörző Seregek' Ősztályai. Harsogtak az első rangú Német, 's a' N. Magyar Testörzöknek trombitáik 's dobjaik; zengett a' másod rangú Német Testörzök' musikája, 's durrogtak az ágyúk a' Város,

és

---

*) *Tsch* Országhoz tartozik t. i. a' *Morvai* Markgráfság, valamint hajdan *Silezia* és *Lausitz* is oda tartoztak.

és a' *Viferád* *) bástyáiról. — A' *Prágába* való pompás bé-menetekre ki rendelt személyek, lovak és hintók, mind az említett Házhöz gyűltek volt már ekkor. A' Menetek eránt olly rendelést tettek Ts. 's Kir. Udvari Kamarás *Ealersberg* Úr, *Czeyka* Gróffal együtt (a' ki Bízatosúl adatott melléje) hogy a' pompás menetelt formáló Sereg annak a' Szalának ablakai alatt menjen el, a' mellyben voltak ő Felsőgek, kik is mind addig szemlélték a' menetelt, míg a' magok hintajaikra került a' sor; melly meg lévén, fel ültek magok is fényes hintajokba.

Következendő renddel esett meg a' menetek: Elöl lovaglott a' 2-dik Karabélyos Regimentnek egy Ofztálya záfzlósan, 's ki-vont karddal; az után a' Polgár Lovasság, trombitával, és dobbal, 's egy lovagló musikás Bandával. Ezeket követte *Karl* nevezetű *Prágai* Tanátsbéli Úr, kit is a' meneteknek vezetőjéül rendelt a' Királyi Tanáts. *Karl* Úr után mentek két Ts. 's Kir. páltzás Szolgák, kiket a' Rendeknek, 's az Ország' Fő Tisztviselőinek néhány lovas Legénynyeik, ezeket pedig 9 Ts. 's Kir. Lovászok váltottak fel. Vezettek annakutánna 12 ts. 's kir. paripákat két két lovász Legények. Ezek után lovaglottak 6 Ts. 's Kir. Trombitások, 1 Dobos, 's néhány Ts. 's Kir. Furirok; továbbá némelly Tagjai a' Rendeknek, tábori gála ruhákban, és fiblikben. Itt határozódott az elöl menő Lovasoknak sora, mellyet már a' hintók' sora követett. Elöl mentek az alsóbb rangú Rendeknek hintajaik, azután az ollyan Ország Fő Tisztviselőké, kik se nem Kamarások, se nem belső Tanátsosok; az-

---

*) Igy neveztetik a' régi *Prágai Vár*, melly magas helyen fekszik a' *Mulda vize* partján.

ezután a' Ts. 's Kir. Kamarásoké, 's belső Tanácsosoké, a' kiknek hintajaik között voltak a' Püspököké is. Nehány volt csak a' hintók közül 4 lovas, a' többek mind 6 6 lovasok voltak. Előttök mentek a' hintóknak a' Nberiás tselédek, mellettek pedig két oldalról a' házi Tisztek. Követték az említett hintókat a' Hertzzegeknek pompás hintajaik — az ő Ház a i k' rangja szerint.

A' pompás hintók' száma, közel reá ment 89-re; a' lovaké 550-re; a' liberiás Tselédeké és házi Tiszteké mintegy 800-ra. A' liberiás Tselédek, és házi Tisztek a' *Spittelthor* nevű kapu előtt gyűltek volt öszve, 's a' mint érkeztek az ő Uraságaik' hintajaik, bé illették magokat azok eleibe és mellé, a' menetel közzé. Ez a' menetel mintegy 1 óráig tartott.

Most érkezett már a' Ts. 's Kir. Udvar. Elöl lovaglott egy Ts. 's Kir. Lovász, egy Lovász-Legénnyel együtt. Ezek után gyaloglottak az első Fő Udvari Mesternek H. *Stahrembergnek* 12 liberiás Ttelédjei. Követte ezeket maga H. *Stahremberg*, 6 lovas hintájában, melly mellett két felől 6 házi Tisztek mentek gyalog. Következtek 26 Ts. 's Kir. belső Inasok, ezek után pedig egy 6 lovas hintó, mellyben 4 Ts. 's Kir. Kamarás Urak ültek; továbbá a' Fő Lovászmester' 6 lovas hintaja, mellyen ültek: a' Fő Kamarás H. *Rosenberg*, a' Fő Udvari Marsall Gr. *Kaunitz-Rittberg*, és a' Tsáfszárné' Fő Udvari Mestere Gr. *Thurn*. Ezután érkeztek a' *Heroldok*, még pedig elöl az örökös Tartománybélielk, közben t. i. a' *Magyar*, jobb felől a' *Tsch*, bal felől az *Ostria*i; annakutána pedig a' *Német Birodalom'* két Heroldjai. Mindnyájan a' magok tzeremoniás rubájaikban voltak fel öltözve, 's botjaikat fel tartották. Követte őket a' másod rangú Német Testörzöktől körül vétetett Ts. 's Kir. hintó, mellyben ő Fel-

ségek a' Tsálfár és a' Tsálfárné ültek. Ő Felségek' hintaja után lovaglottak a' Fő Lovázmester, és a' Gárda - Kapitányok; ezek után pedig a' Ts. 's Kir. Nemes Ifjak, a' magok Ud. Mesterekkel együtt; továbbá az első rangú Német, és a' Ns Magyar Kir. Testörzök, innepi ruhájukban. Fel váltották a' Ns Testörzö Sereget 2 hat lovas ud. hintók, mellyek közzül az elsőben Tsálfárné ő Fels. Fő Ud. Mester - Allzonya H. *Battyániné* ült; a' másodikban pedig 2 Udvari Dámák, úgymint Gr. *Schönbornné*, 's Gr. *Kollovráthné* ültek. Ezeket követte az ő Felsége' 6 lovas úti hintaja, melly körül mentek az Ut-Kormányozója, 9 Postamesterek, és 12 Postalegények. Végére bé fejezte az egész menetelt egyy Osztály Lovasság.

Illy renddel lett a' menetel, a' nyomorék Katonák' házoktól fogva, a' *Spittelberg* nevezetű kapuig; mellynél meg állapodott az ő Felségek' hintaja, mivelhogy ott várakozott a' Polgármester, a' Városi Tanátsal együtt. Idvezlő Beszédet tartván a' Polgármester Német nyelven ő Felségekhez, oda nyújtotta a' Ts. 's Kir. Felségnek egyy ezüst tálon a' Város' külsait, mellyeket rövid felelete mellett ismét vissza adott ő Felsége a' Tanátsnak. Vége lévén ezen tzeremoniának, a' Ts. 's Kir. Hintó mellé állott két oldalról a' Tanáts, 's hajadon fővel ment a' mellett egész az udvari Templomig.

A' Tzéhek, és Társaságok fel vóltak oszva azon úttzákra, a' mellyeken keresztül lett a' menetel. Mindnyájan tsinos ruhákban díszeskedtek, 's lobogtatták régi zászlójaikat.

A' *Hibernerplatz* nevezetű piaton, egy Granatéros Batalion tisztelkedett musikával, 's lobogó zászlókkal.

A' *Tzeltner* úttzában lévő új vendégfogadónál, a' Zsidóság' Deputátusai állottak izombati

ru-

ruhájaikban, 's velek együtt hasonló öltözeti zsidó Gyermek.

Az *Ó Város* *) Plebaniája Templomának (*Teinerkirche*) szeglet házánál állottak az Univerzitásnak négy Fakultássai. — Midőn oda érkezett volna ő Ts. 's Kir. Felsége: Deák nyelven közönytetett a' *Rektor Magnifikus* által, kinék ő Felsége hasonlóképpen Deák nyelven válaszolt.

Az *Ó Város* piattzán tisztelkedett jobb felől egy Granat. Batalion; ehez kaptsolta magát a' gyalog Polgár Kompánia; ehez ismét a' Kereskedők Társasága, melly osztán egész a' kis piattzig el nyúlt.

Az *Ó Városi* Tanátsháznál trombitákat harsogtattak, 's dobokat vertek.

A' kis Jesuita-úttzán bal felől, a' magok Klastromjok felé a' Dominikánusok állottak; jobb felől pedig a' hid' piattzán, a' Keresztes Rendből való Papok, és Franciskánusok; bal felől a' Miskordjánusok és Minoriták.

Az *Olasz piattzon* tisztelkedett egy Granatéros Batalion, musikával 's lobogó zászlókkal. A' Kir. lakó hely' kerülete előtt lévő külső Városban a' polgári Stutzosok. Az említett Kerület' bemenetele előtt állott a' Generálisság, és 2 Gran. Batalion.

A' Kir. lakó hely' előtt; a' külső kapuak bal oldalánál állott a' Kir. Lakó Hely' Kerületének Kapitánnya, 's oda nyújtotta ő Ts. 's Kir.
Fel-

---

*) *Négy Városokra* vagyon t. i. *Prága* felosztva, a' mellyek közül mindeniknek különös Magistrátusa vagyon. Neveik az említett 4 Városoknak ezek: *Altstadt* (*Ó Város*), *Neustadt* (*Új Város*), *Kleine Seite* (*Kis Oldal*), és *Hradschin*.

Felségének, egy ezüst tányéron a' kúltsokat. Ekkor, másod ízbeli szálve adatott a' bástyák-ról.

A' Sz. *Albert*' Kápolnájának Udvara eiött, az arany gyapjas, és a' *Mária Therésia*, 's *Szent István*' Rendjeikbéli nagy keresztves Vitézek, úgy nem különben az Ország' Fő Tisztviselői, a' titkos Tanácsosok és Kamarások várták ő Ts. 's Kir. Felségeket. El érkezhén ide ő Felsége, benn maradt a' hintóban, kihez oda járulván a' Fő Burggráf, az Ország' Fő Tisztviselőivel, 's az Ország' Kir. Kormányzéke Vitze Elölülőjével és Tanátsoffaival, köszöntő Beszédet mondott *Tseh* nyelven, mellyre ő Felsége németül felelt, 's le szálván annakutánna hintajából, a' Sz. *Albert*' Kápolnájába indúlt, minden jelenlévő Méltóságokkal együtt, az elsőbb rangú Német Testörzőknek soraik között.

A' Templom' bé-menetelénél várták ő Felségét a' *Prágai*, és *Olomutzi* Érsekek; 's a' *Leutmeritzi*, *Königgrätz*i, *Budveisi*, és *Brünni* Püspökök, a' Káptalannal, 's néhány infulátus Prelátusokkal együtt.

Négy Plebánusai a' Város' leg régibb Templomainak, egy *Eget (Himmel)* tartottak a' bé-menetel előtt. Az Ég alá egy asztal, 's az asztalra párnák vóltak helyhetve. Ezen asztalnál meg állapodott a' Tsászár, 's bal felől melléje állott a' Tsászárné is, kit a' maga Fő-Udvari Mestere vezetett. E' meg lévén, egy köszöntő Beszédet mondott ő Felségekhez a' *Prágai* Érsek Deák nyelven, mellyre ő Felsége hasonlóképpen Deák nyelven adott feleletet. Azzal le térdepeltek ő Felségek, az asztalról le vett párnákra, 's meg tsókolták az Érsek által nékiek oda nyújtott Keresztet, mellyet néhai *IV. Károly* Tsászár ajándékozott vólt a' Templomnak.

Ez

E

Ez után fél keltek ö Felségek. Mellettek két oldaltól az első rangú Német, és Nemes Magyar Testőrök állottak. Előttök indultak a' Templomba, a' menetelt formáltt Papság, Nemesség, 's a' Városi Tanáts; kiket követtek ö Felségek is és minekutánna meg áldattak volna a' Templom' ajtaja előtt az Érsektől, az Oltár előtt számokra készített térdepelő helyhez járultak. Míg a' Templomba való bé-menetel tartott: nem vólt szüneti a' dob 's trombita szónak; annakutánna pedig el énekelték az Udvar' Énekessei, musika mellett ezen Antifonát: *Ecce mitto Angelum &c.* Reá kezdte annakutánna, a' könyörgések' végződésével az Érsek a' *Te Deumot*, 's ekkor harmadszor lövettek ki az ágyúk. Végre áldást adott az Érsek, melly meg lévén, ki felé indultak ö Felségek a' Templomból. A' Papság, az Oratorium alatt lévő gráditsig kísérte őket, 's onnan visszavért; hanem a' Ministerek, titkos Tanátsosok, Kamarások, és Rendek, egészen el kísérték ö Felségeket az Oratoriumon, 's az arra szolgáló folyosón keresztül (mellynek két oldalát el állottak vólt már előre, az alsó rangú Német Testőrök) a' Kir. Szobákba. A' Dámák, a' Tükör-Szobában tették tiszteletjeket. Ezentúl a' magok Szobáikba mentek ö Felségek — 's így lett vége a' Prágába való Kir. pompás Bémenetel' egész tzeremoniájának.

Néhány napoktól fogva tüzzel való Katonai gyakorlásokat teszen kéttzer napjában az itt-örizeten lévő gyalogság. Jól jártak a' Bástyákhoz közel lakó Dámák közzül azok, a' kik falukra o'fzlottak: mert a' puskák ropogásai miá nem igen pihenhetnének most ithon reggelenként kedvekre pihes ágyaikban.

A' még életben lévő Báró *Trenk* Májor esmeretesebb immár Hazánkban is, mind sok fátumairól, mellyeken keresztül ment, mind mód-
nél-

nélkül szabad, és kiméltetlen ítéletének 's irásának módjáról, hogy sem azokat szükség volna emlegetni. Tudják sokan azt is, hogy a' miket ő irt a' múlt esztendőben *Budán*, azért irta, mert pénzre vólt szüksége, mint ezt maga nyilván megmondotta. Ki nyilatkoztatta ő ezt a' Felség előtt is, ki is sok tekintetekből 1500 forintra nevelte esztendei fizetését olly fel-tétellel, hogy többé könyvet ne irjon. — Nem lessz hát már alkalmatosságok némelly Lelki Atyáknak is, az ellene való ki- kelésre, mint ez meg történt vólt *Kassán*.

Magyar Ország.

A' *Tiszán* innen lakó Evangyélíkusoknak *Csetneken* tartatott Ekklesiái Gyülésekben, *T. Radván-szky Ferentz* Úr választatott fő Kurátorrá, néhai nagy emlékezetű *Csécsei Szirmai István* Úr' helyébe, ki a' múlt Jul. 13-dikán végezte 69 esztendőkre terjedt, érdemekkel telyes életét; Superintendensé pedig a' *Csetneki* Evang. Ekklesiának igen érdemes lelki Tanítója *Főtisz. Szontágh Sámuel* Úr.

Zimonból, Aug. 24-dikén költ Levélből ezeket olvassuk: Aug. 21-dikén ki dobolták *Belgrádban*, hogy mivel *Szervia* vissza fog adadni a' Törököknek: a' kik oda akarják hagyni *Belgrádot* készéttsék magokat az el menetelre. Az O Hiten lévőknek Püspökjök maga is ki hirdette ezt különösen a' Templomban. Ki jövé a' Templomból csoportonként kezdett befzelgetni a' nép ezen hir adásról, mellyet kevesen hallottak közüle nyugyodt szívvél. Éppen ez idő tájban arra talált menni Gr. Vallis FőHadi Vezér, ki is biztatta a' Lakosokat, hogy félelem nélkül helyben maradhatnának, sőt még a' kik nállunk vagnak a' *Szerviai* Lakosok közzül, azok is bátorosan vissza mehetnének, minthogy ez ki van
tíj-

tsinálva a' Békeffég kötésben: ha valakik pedig tsak ugyan nálunk kívánnának meg telepedni: lakó helyet, 's szükséges marhát ingyen fognak kapni, 's ó esztendeig semmit se tertoznak fizetni.

Az a' hire, hogy *Konstántzinpolyból* egy Görög Püspököt fog küldödni *Belgrádba*, a' ki jó reménységet nyújtson a' Nagy Ur' nevében, minden *Szerviai* Lakosoknak; 's meg bíztassa azokat is, a' kik vétettek a' Nagy Ur ellen, hogy azért semmi bántódások nem leszen.

Bazinban, *Modorban*, 's *Esztergomban* nagy károkat okozott a' földindulás, és az azt követett szélvész Aug. 29-dikén.

Austriai Belgyiom.

A' *Brabantziai* Rendek, Gyűlést kezdtek tartani Aug. 25-dikén. — Majd meg válik, foggott e' rajtok az a' szemre hányó, 's fenyegető Irás, mellyet *Albert* és *Kristina* ö Hertzegségek botsátottak hozzájuk, ö Ts. 's Kir. Felsége' nevében Aug. 3-dikén, 's a' mellyben, engedetlenségnek büntetése alatt parantsollyák nékiek, hogy többé meg ne merjék próbálni, az ö Hertzegségek mellett lévő Kormányzék ellen való proteffátgatást.

Frantzia Ország.

A' Konstitutzio' Summájához tartozó Tódlékokat terjesztette a' Nemzet Gyűlése eleibe Aug. 22-dikén, a' Konstitutzio körül foglalatoskodó Deputátzió.

Ryffel (Lille) Városának, szörnyü károkat okozott Aug. 12-dikén egy rettenetes jég-esső. Három 's négy fontosok is voltak a' jég darabok, mellyek löködtek a' fellegekből.

Nagy - Británia.

Aug. 18-kán parantsolat ment a' *Portsmouthi*, és *Spitheddi* kikötő helyekbe, hogy a' hajókról le szedeffenek a' hadi készületek.

Ang.

Angliai nevezetes Történet.

Egy Század sem adott még több 's nagyobb letzkéket mind a' Nemzeteknek, mind a' Fejedelmeknek, mint ezen folyó, és már végére siető 18-dik Század. Mik legyenek a' Polgári Társaságoknak magok, 's Elöljáróik eránt való kötelességeik, igen gyakor 's hathatós tapasztalásból tanulhatták ök azt ezen Században, rész szerént a' magok, rész szerént pedig a' mások' kárán, és halzuán; valamint a' Felsőök is, mivel tartozának a' magok kormányozása alatt lévő Ember-Társaiknak, egymást érő, nagyobb és kissébb nyomos példákából nyilván észre vehették. A' kissébb példáknak száma közzül való, a' mi történt közelébb a' múlt Auguszt. 17-dikén a' *Nagy-Britániai Királyon*. A' mint t. i. vissza jött volna a' Király dellyesti 12 és 1 óra között a' Királyné palotájából, maga *S. János* nevezetű palotájába: az út félen állott egygy öreg Ember, ki is abban a' szempillantásban, midőn a' Király' hintaja vele által ellenben lett volna, ki rántott hirtelenséggel egy pisztolyt a' zsebjeből, 's úgy lőtt azzal a' maga szívébe, hogy leg ottan le dobbant, és szörnyű halált holt. A' Király' hintáját kísérő könnyű Dragonyosok azt gondolták először, hogy a' Királyra akar talám löni az Öreg, maga is úgy vélekedett a' Király, mert mihelyt pisztolyt látott a' vén Ember' kezében, azonnal le vonta magát a' hintó fenekére. A' szerentsétlen Öreg egy Levelet tartott a' bal kezében, melly a' *Corquerhez* *) vólt kívülről útasítva, de belől a'
Ki-

---

*) *Coronernek* hivattatik Angliában az olyan Tisztviselő, a' ki 12 esküdt Társaival egygyütt a' talált holtit testeket szokta meg vizsgálni, ha vallyon természeti, avagy erőszakos halál.
la

Királyhoz szólott. Ezen Levélnek alól-írása ki-nyilatkoztatta a' 'Izegény Öreg' nevét, tudni illik *Sutherland Jákobot*. Ez néha napján Kir. Biróság-ot viselt vólt a' Vitze-Admiralitás' Kamarájánál *Minorka* Szigetében, de a' melly tisztségétől a' Szigetnek akkori Kormányozója Generál *Murray* által minden igaz ok nélkül meg fosztatott. Pert indított tehát ő *Murray* ellen, 's meg is nyerte 2000 font sterlingben. *Murray* meg nem elégedett az alsó Törvényszék' végzésével, hanem fellyebb vitte a' dolgot; de nem hogy nyert vólna a' felsőbb Törvényszék előtt is, sőt inkább ez 2000 font sterlingel többet ítelt *Sutherlandnak*, úgy, hogy már most 5000 font sterlinget tartozott vólna ki adni Generál *Murray*. Ezen ő igen mérgeledött, 's nem nyugodt mind addig, míg a' *Parlamentum* által semmikké nem tétette a' 'Törvényszékek' végzéseit. — A' nagy Urak t. i. könnyen tekerítének a' dolgon akarhol is, mert vak ugyan maga az Igazság; de bezzeg nem vakok a' Kiszolgáltatói: 's ha meg látják az aranytoldalékot a' tökéletlen ügy mellett; mindjárt tolvaj fontba teszik az ügyeket, 's le nyomatják a' hijá-
nos-

---

lal szüntenek e' meg azok élő testek lenni. Az utóbb említett esetben, mindent el követ, hogy a' gyilkost ki nyomozhassa, 's a' mit ki tapogathatott, bé jelenti a' Kir. Fő Törvényszéknek. Azokról is, a' kik magok vóltak a' magok gyilkosai, ő itéli meg, ha vallyon ép elmével határozták e' meg azok magokat, az önön magok ellen való hegyetlenkedésre; vagy pedig elmébéli háborodások okozta szerentsétlenségeket; és leg többször elmébéli háborodásnak tulajdonítja ezt azért, hogy a' meg-hólttnak jószága Fiskus' kezére ne menjen, 's teste tisztességesen temettethessen el.

nossal még a' leg nyomosabb ügyet is. — Egy pénzt se kapott tehát már a' szegény *Sutherland*, 's mivel a' mi vagyónkája volt *Minorkából* lett vissza-térésekor, azt is mind el kötötte a' perre, utolsó szükségre jutott. Sokszor irt volt *Pitt* Urhoz, 's egy Levelét, mellyet a' múlt esztendőben Decem. 21-dikén bocsátott vólt hozzá, ezen szívre ható szókkal végezte: „*Ha Atya nem vólnék, készebb vólnék ékkel meg halni, mint más nyakán alkalmatlankodónak láttzani.*“ — Utasított néhány könyörgő Leveleket magához a' Királyhoz is, még se kaphatott leg kisebb válaft is. Ezen való aggodásában szánta el osztán sokára magát, hogy véget vessen bús életének, mint ezt hosszasan le irta maga; a' melly irás nyomtatásban is ki jött immár *Londonban*, 's következő fontos ki-fejezéseken végeződik: „*Az én nyomorútt testemnek sátorát, mellyet az únalom, 's gyakor izbéli meg-tsalattatás, és a' bánat úgy meg rongáltak, hogy magától is öfve akar már omlani: nem akarom többé, ezen irásom' el végzése után hirtzolni. Taldm a' következő Alsó - Parlamentomnak nagyobb része olly virtus szerető fog lenni, hogy igazaknak ítéli azokat, a' miket én kívánok, 's meg esméri, hogy jussom van nékem azokat, az én két Lednyimnak Máriának és Ludovikának hagyni, a' mint imé ezt tselekefzem is.*“

A' Királyhoz intézett Levelének, ez a' fő summája:

„*Felsőges Uram! Fájjalom még ezen szempillantásban is, midön már löködik ki szivemből a' vér, hogy Felsőged meg hagyta magát hamis beszédek által tsalattatni, 's az én eránttam előre bé szitt hibás vélekedéseiben állhatatosan megmarad. Ünszoló, de tisztelettel tellyes könyörgő Levelekkel járúltam én Felsőgedhez mind magához, mind Ministereihez: mert tudom, hogy a' mi Kon-*
sti-

stituziónk szerént költsönös kötelességek — ezek :
 egy részről ugyan az Igazgatás eránt való hűség,
 más részről pedig az Igazgatásnak pártfogó óltalma; chez képeşt méltán várhattam, hogy Felső-
 ged nem vonja meg tolem az óltalmat, a' ki mindenkor szíveimben viseltem a' hűséget, 's most is
 azzal halok meg. Annak meg-gondolása, hogy
 majd halálom után nyársba vonják a' törvények
 szerént testemet, 's egy kereszt úton fogják azt el-
 temetni, úgymint maga gyilkosának testét, leg-
 kisebb részben se rettent el engemet annak óhajtá-
 sától, hogy ez az én tselekedetem, mellyet most
 követek el, úgy nézetteffék, mint hosszas meg-
 fontolásnak következése. — Én meg engedek Gen.
 Murraynak, és óhajtom, hogy Felsőged igazabban
 ítélhessen felőlem, mint eddig. Az ide rekesztett
 Irás eléggé meg győzheti Felsőgedet az én ártat-
 lanságom felől. — Régen el tökélettem már én
 magamban, hogy olly formán, 's azon a' helyen
 haljak meg, a' mint, és a' hol szakad ki most
 a' lélek belőlem. Midőn olvasánda a' Világ az
 én irásomat, 's böláogtalan sorsomat: avagy nem
 iszonyodik e' el belé, látván, hogy engemet az
 Embertelenség mindentől, tsupán a' haláltól nem
 foszthatott meg. Mindazáltal szomorú sorsomban is
 írom magamat

Felsőged'

hív szolgájának

Sutherland Jakab.

Íratott 1791-dik Észtendőben Aug. 18-dikán;
 jöllehet 17-dik vagy on reá fel téve, úgymint az a'
 nap, mellyen agyon akarom magamat löni a' Grén-
 Parkon (így neveztetik az a' sétáló kert, mellynek
 egyik szélén van a' Királyné' palotája) midőn ke-
 resztül megy azon a' Király.

Ambár

Ambár ezen Irásból a' tettzik ki, hogy még határozott akarattal ölte meg magát a' szerentsétlen *Sutherland*: ugyan tsak azt végezte még is a' *Coroner*, esküdt Társaival együtt, hogy elméleti háborodásból származott légyen a' maga gyilkossága: erre való nézve nem is gyalázatosan temetteit el a' teste.

Lengyel Ország.

Melly nagy mértékben uralkodik még, ezen Országnak némelly részeiben a' sűrű tudatlanság, következőképpen ennek természeti szüleménnye is, a' veszedelmes vak buzgóság: nyilván bizonyítja ezt egy nem régiben történt szint' olly gyalázatos, mint gyászos történet, melyet következőképpen ad elő egy *Varsói Levél*: *Varsótól* 12 mértföldnyire fekvő *Ráva* nevezetű Városban lakik egy özvegy Patikáriusné, kinek meg holt Férjét *Vilkenek* hívták. Maradtak néhány árvái, a' kik között 8 esztendőös Leányka a' leg nagyobb. Haza menvén nemrég a' *Varsói* vásárról, egy bábót vitt magával ezeknek, hogy legyen mivel mulatni magokat. A' mint jádzodoztak volna a' bábbal a' Gyermek, kezekbe akadt a' B. Sz. Máriának rézből metzett Képe, 's azt gyermeki ártatlansággal a' báb' nyakába függesztették. Meg látja ezt egy ostoba Altiszt, 's jelentést tesz eránta a' Törvényszéknél. Minthogy ennek se vólt több esze, mint a' vádolónak, fogta magát 's fő-vételre büntette a' szegény Állzonyt. Szerentsére fülibe ment ezen szörnyűség egy Úrnak, a' *Dissidensek* *) *Varsói* Kollégiomának
Tag-

---

*) *Dissidenseknek* neveztetnek *Lengyel Országban* a' *Lutheránusok*, *Reformátusok*, és *Görögök* öfzveséggel.

Tagjai között, ki is emberi kötelessége szerént leg ottan könyörgő Levelet nyújt bé a' szerentéslen Özvegy mellett a' Királynak, 's Kir. Tanátsnak; mellynek az lett a' fogantja, hogy tüstént bátorságosító Levelet vett az Özvegy a' Királytól; a' Törvénytörés pedig tilalmazó parantsolatot, hogy meg ne merje próbálni az Allzony ellen hozott szententziájának végre-hajtását. E' szerént tehát meg menekedett az ártatlan Özvegy gyilkosai' kezéből. — Nem maradhattak azonban a' Birák, hibás lelkek' esméletétől, mellyet hogy le tsendesíthessenek ha tsak valamennyire is, azt végezték, hogy a' báb ugyan hohér által közönséges helyen meg égettessék, melly meg is lett Aug. 9-dikén; a' gyermekek pedig meg veszfőztessenek, a' minthogy meg is veszfőztettek, 's egy a' gyermekek között nagyon meg is betegedett belé. — Ezen vakmerő, 's igazságtalan büntetésért, Törvénybe idéztettek a' Birák.

344

Német Birodalom.

A' *Saxoniai* Választó Hertzege Fő Városából *Dresdából* Aug. 26-dikán költ Levélből ezeket olvassuk:

„Ő Felsége a' Tsáczár, 's *Ferentz* Főhertzeg, úgy nem különben a' *Saxoniai* Hertzeg *Antal* Felségestől együtt, (kik *Zehislig* mentek volt elibe ő Ts. 's Kir. Felségének) Aug. 25-dikén dellyesti 12 óra felé érkeztek *Pillnitzbe*. A' *Pruss.* Király, 's *Korona* Örökösse pedig Kevéssel 1 óra előtt. Több Fő Személyeken kívül, *Dresdába* érkeztek már az előtt a' *Nassau - Siegeni* Hertzeg, ki *Petersburgból* *Koblentz* felé utazik, és *Svéd* Generál *M. Bouille*. Délutáni 2 órakor nagy ebéd volt *Pillnitzben*, az úgy neveztetett *Venus* Színházban. Estvére, pompással meg volt az egész Kastély világosítva, 's énekes Játékot jádztok a' Teatrom-

tromban, mellyen mind jelen vóltak a' nagy Vendégek; azután pedig 9 óra felé a' Választó Hertzeggel együtt vatsoráltak. Ugyan azon estve 8 órakor, az *Artesiai Gróf* is *Dresdába* érkezett, 's más nap *Pillnitzbe* ment a' V. Hertzeg' hintaján. — Ma estve, újra meg világosították a' *Pillnitzzi Kastély*, 's tüzi mesterség fog adódní a' vizen. Holnap szabad Redut lesz *Dresdában* az új Opera-Szálában, mellyben meg fognak jelenni a' Felsőgek is, hanem 10 óra felé visszátérnek a' *Pillnitzzi Kastélyba*, melly viszont meg lesz világosítva.

Egy magános Levélből értjük, hogy Magyar Kántzellárius Gróf *Pálffy Károly* ő Kegyelmesége is vólt méltóztatva *Pillnitzben*, más Fő Uraságok között, a' Felsőgek' Asztalához.

T U D Ó S I T A S.

Egy érdemes Hazánkfia, ama' nevezetes *XII. Károly Svéd Király*' életének, Magyar Nyelven való meg-írásához fogott: mellyet azért jelentet általunk, hogy más is ugyan azon tárgyat ne találja választani magának.

Küldünk két Énekeket, mellyek Tisztelendő *Verfegi Úr* által kézzétettek: 's a' Musikárol való kis írásához tartoznak. Ezen kis irással is fogunk szolgálni az érd. olvasóknak.

Költ *Bétsben*, Szeptembernek 9-dik napján, 1791-dik észtenőben.

